
Rovvejohka kraftverk

Høringsuttalelse

Steve Kristiansen - 30. mars 2016

Dronefilm fra Rovvejohka-området

<https://youtu.be/sPT3zzl9CK0>

»Indrefiletet» av naturen i Troms

Jeg ønsker å gi en høringsuttalelse i forbindelse søknad fra Statskog om å etablere Rovvejohka kraftverk i Skibotndalen i Troms. Rovvejohka er et uberørt jakt- og friluftsområde med lange historiske røtter, både for nordmenn og samer. Det er bedrevet jakt, sanking, fiske, reindrift og generell friluftsliv i dette området i århundrer. For min egen del for eksempel, som er født og oppvokst i Storfjord kommune, jaktet min bestefar, min far, mine onkler og - nå jeg i dette området. De fleste Storfjordinger har et forhold til Rovvejohka, som et yndet jakt- og friluftsområde.

Det er derfor med en blanding av oppgitthet og en følelse av lokal maktesløshet, å oppleve at kommersielle interesser nå tar går etter indrefiletet av naturen i Troms - noe av det fineste vi har av natur og friluftsområder i Storfjord og i hele Troms fylke, og som benyttes av tusenvis av besøkende - jegere så vel som friluftsfolk fra hele Troms, Nord-Norge, Norge og i høyeste grad av besøkende fra våre naboland. Øst-siden av Skibotndalen v/Rovvejohka, Signaldalen med Paras og utrolige Stordalen i Signaldalen som kanskje er det nærmeste vi kommer «nasjonalpark-kvalitet» i hele Troms. Breidalen, redusert vannføring i Signaldals- og Kitdalselva, som det er lagt så mye ressurser ned i for å få opp fiskebestandene i. Senest i fjor brukte staten millioner på å drepe alt liv i samtlige elver i kommunen, planen er å gjenta dette i år for å fjerne Gyrodactulus-parasitten. Hvordan dette, kombinert med lavere vannføring i Signaldals- og Kitdalsvassdragene ender, eller er vurdert, må nærmeste «gudene» vite.

Storfjord er en kommune som foruten de massive utbygginger på slutten av 70-tallet, opplever kø av planlagte utbygginger av bekker og småelver over hele kommunen. Man kunne neste tro at bransjen og aktører nærmest spekulerer i, at i Storfjord - her vil man lite motstand møte, og det virker nærmest som sumeffekten av alle prosjektene neglisjeres. Nytt er at store kommersielle aktører som Troms Kraft og Statsskog nå samkjører sine ressurser i «pakker» - noe etter min mening vanskeliggjør og tåkelegger disse sumvirkningene og nærmest er overveldende for organisasjoner og enkeltpersoner som er i mot, men som ikke rår over ressursene disse har med å komme med tilsvar.

Mitt høringsinnspill her handler likevel om Rovvejohka og østsiden av Skibotndalen, da jeg tror og håper at naturvern-, jakt- og fiskeorganisasjonene og engasjerte enkeltpersoner formidler de unike verdiene i de øvrige omsøkte områdene og hvor mye disse områdene betyr for folks liv i Storfjord, Troms og Nord-Norge. Spesielt skuffende er det kanskje at Statsskog, som har fått vårt samfunns mandat til å forvalte og ta vare på vår felles naturarv, nå søker å kommersielt tjene penger det som bare kan beskrives som indrefiletet av naturen i Troms og i Storfjord.

Skyhøy naturverdi

Rovvejohka-området ligger på østsiden av Skibotndalen, et område som preges av fortsatt oppleves som vill og urørt, tross 70-tallets massive kraftutbygging i regi av Troms Kraft på vestsiden oppover dalen. Her finnes varierte landskapskombinasjoner, innenfor et kompakt område, som er unikt i Storfjord, så vel som i Nord-Norge. Opplevelsen av

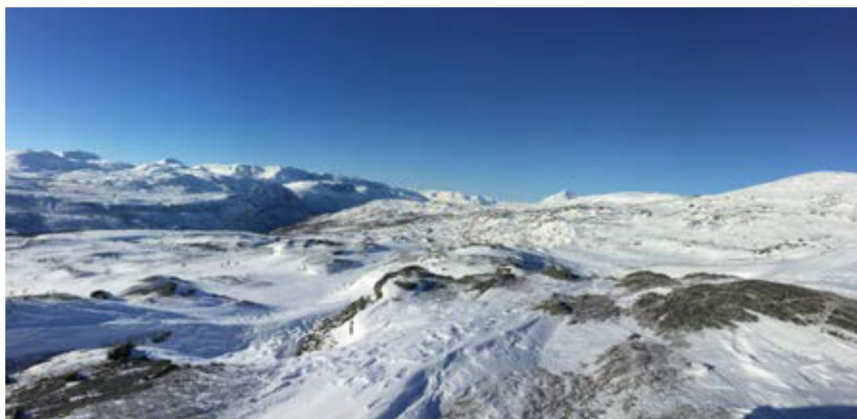
landskapet ved Rovvejohka veksler mellom kuperte steinrabber, småfjell og dype skjæringer formet av breenes kraft, der man kan den dag i da kan se tydelige spor etter breens ferd. Dette storslåtte landskapet brytes opp av et sammenhengende juv der Rovvejohka gjennom årtusener har skjært ut sitt løp nedover fjellmassivet og markere et skille mellom Halsefjellene lenger ned og området lenger opp mot Helligskogen og slåttaelva, som renner ned fra Bogivannet noen kilometer opp.

Området tilbyr en unik kombinasjon av stor landskapsvariasjon, lettgåtthet/tilgjengelighet og et rikt og variert dyreliv. Det er vilt, vakkert men likevel tilgjengelig. Året rundt.

Vår, sommer, høst og vinter er Rovvejohkas juv og elvas ferd nedover mot Skibotnelva, et spektakulært syn hvor man som et enkeltmenneske føler seg både liten og ydmyk. En tur ned langs juvet, er en storslått opplevelse der man kan se de imponerende formasjonene som elva har skåret ut og se og høre elvas kraft.

Spor i stein etter breens kraft i Rovvejohka

Et viktig poeng for meg personlig å få frem, er at Rovvejohka og forsåvidt Skibotndalen generelt, er for meg et av få tilgjengelige relativt urørt område vinterstid der man trygt kan ferdes på ski, på truger eller til fots uten å utsette seg for rasfare. Vi har mye fin natur i Troms, men svært mange steder medfører fare for snøras vinterstid grunnet fylkets mange høye fjell og trange daler. Som far og mann, er det viktig for meg å ikke utsette meg selv for unødige fare, men samtidig er det en viktig del av den jeg er, å være ute i naturen - se, oppleve,

jakte og fiske. Med sin tilgjengelighet året rundt, er Rovvejohka-området i sammenheng med de nærliggende Halsefjellene og resten av Skibotndalen derfor et svært mye brukt turområde for meg og svært mange andre fra hele Troms, Norge og våre naboland som påtreffes på tur året rundt.

Fantastisk skitur ned til europaveien langs Rovvejohka's juv, februar 2016

Et annet viktig poeng, er at jeg frykter at tillatt kraftinngrep på den relativt urørte østsiden av Skibotndalen, vil skape stor fare for presedens i form av spekulering i at flere fremtidige søknader i Skibotndalen kan «gå igjennom». Åpner man østsiden, er det stor grunn til å anta at det sees som en invitasjon til nye søknader - med den belastning dette medfører. Man bør også ta med sterkt i vurderingen, at i umiddelbar visuell og fysisk nærhet, vil en massiv utbygging i regi av Statkraft (420kv kraftlinjen) krysse dalen og Halsefjellene/Lulle naturreservat. Denne utbyggingen alene er et stort naturinngrep, som vil være godt synlig fra Rovvejohka der ledningen vil krysse dalen å gå over Halsefjellene. Sumeffekten av denne, sammen med de påvirkningene det omsøkte Rovvejohka-prosjektet vil gi, vil etter min mening slå svært negativt ut for opplevelsese- og naturverdien av området totalt sett.

Omsøker skal ha ros for at boring og ikke rør vurderes. Det er nytt. Men likevel vil inngrepet gi store habitatkonsekvenser for dyreliv - og tapt opplevelservesverdi i form av at elva «forsvinner» såpass langt oppe som der Doggejohka og Rovvejohka møtes. Dette er prima habitat for spesielt lirypa, jaktparadis for jegere, aktivt vinterbeite for rein og trekkrute for dyrene som lever her i de kaldeste månedene. For eksempel går snøscooterløypa fra Skibotn forbi lenger opp, men denne løypetraseen stenges årvisst med unntak av noen få uker mot slutten av sesongen (månedsskiftet mars og ut april) pga hensynet til at store mengder rein beiter og oppholder seg her store deler av vinterhalvåret på det viktige vinterbeitet. En utbygging vil uten tvil medføre store ulemper for reindriften, som aktivt benytter seg og er avhengig av dette området.

Selv om inntaksdammen er planlagt i relativt sett nedre del av vassdraget, er det uunngåelig at aktiviteten vil påvirke dyrelivet i dette viktige området. Anleggsveier, massedeposering og vedlikeholdstrafikk senere skaper varige habitatendringer og spor lenge etter at selve anleggsfasen er avsluttet, som alene er nok til å forskyve eller varig fortrenge arter som er avhengig av naturlig ro uten jevnlig menneskelig aktivitet.

I rapporten til Ecofact, påpekes også elvas viktige påvirkning for faunaen i området rundt, som må beskrives som tørt og karrig.

Man kan dra sammenligninger fra inntaket i Didnojhka øverst i dalen, som ble bygget på 70-80 tallet. Nedenfor inntaket her er et trist skue - et dødt landskap, i sterk kontrast til de fantastiske naturopplevelsen ovenfor inntaket, med en levende elv, fauna og dyreliv. Selve inntaket her fremstår som en verkende visuelt byll man bare blir trist av å se, i et ellers spektakulært vakkert landskap.

Fjellryper titter ned fra ei fjellside der Rovvejohka går over til Halsefjellene, rett overkant av av det planlagte inntaket der Døggehohka og Rovvejohka møtes.

Rikt dyreliv

Skibotndalen er kjent for et rikt dyreliv, mange av rødartene lever og benytter seg av Rovvejohka-området. Både li- og fjellrype, som nylig er blitt rødlistearter, har prima oppvekstområde i akkurat dette området. Rovvejohka er ganske enkelt perfekt rypehabitat. Og med rypa, følger resten av økosystemet, dets predatorer og så videre.

Rypespor og åpent brusende vann i juvet nedenfor planlagt inntak, februar 2016. Tilstrekkelig gjennomstrømning vinterstid gir åpent vann - elva gir mat, vann og ly for rypa, som igjen er mat for rovdynene.

Jeg er ingen biolog, men baserer mitt synspunkt på mange år som jeger og friluftsmann, med tusenvis av timer ute i Skibotndalen - herunder mye i Rovvejohka-området, på turer til fots og på ski, på jakt og for å fiske i elver og vann i Skibotndalen.

Min legmannsvurdering, basert på mine jakterfaringer og observasjoner gjennom mange år, er at Rovvejohka-området er et av 4 eller 5 «hovedoppvekstområder» for li- og fjellrype i Skibotndalen, altså konsentrerte områder der man kan forvente høy kyllingproduksjon på grunn av gunstige naturmessige oppvekstvilkår og Rovvejohka fremstår for meg som et meget viktig oppvekstområde for disse artene. Rovvejohka-området er kjent for å være rik på ryper, og er derfor et svært populært jaktområde hele sesongen fra september til mars. Følger man elva og juvet, finner man rypa.

Særlig lirypa benytter områdene fra den planlagte inntaksdammen og langs juvet nedover, og det er en art som predatorer som gaupe, rev og jerv aktivt jakter på her ved å utnytte lirypas hang til å trekke til elve- og bekkefar der det finnes vann, ly og mat.

Li- og fjellrypebestanden er som kjent i sterk tilbakegang i Norge, herav rødlistingen. Aldri har det vært skutt så få ryper som i fjor, hvor bestanden med unntak

av Nordland og Troms nærmest må betegnes som katastrofal. I Troms har vi nå en stabil middels rypebestand, etter mange dårlige år også her. Men også i Troms og i Storfjord, er det stor nedgang når man sammenligner med tidligere tider. Det er også svært variabelt - mange tidligere ryperike områder ligger tilnærmet livløse, og etter min mening må store kraftutbygging og ubetenksomme menneskelige arealinngrep gjennom mange tiår ta en stor del av ansvaret for dette.

Skibotndalen, medregnet Rovvejohka, har konsekvent rangert helt i toppen på rypeproduksjon og jakt i Troms, sammen med Stordalen og Parasdalen i Signaldalen og Kitdalen/Breidalen. Storfjord har altså tre-fire av topp 15 jaktområder i hele Troms fylke, og etter min mening er Rovvejohka en viktig del av dette bildet i Skibotndalen.

Når man ser den lave kilowattproduksjonen for det omsøkte prosjektet, kraftbehov- og marked og ikke minst presedensfaren ved å tillatte naturinngrep på østsiden for turgåere, jegere og friluftsliv, og vurderer dette i sum opp mot hva man risikerer å forstyrre eller i verste fall ødelegge/redusere verdien av, er det min mening at dette prosjektet ikke er verdt risikoen. Det finnes langt bedre prosjekter - ikke minst innen effektivisering av eksisterende anlegg for Troms Kraft sitt vedkommende, der inngrepet ikke vil bety så mye for så mange - både mennesker og dyr. For Statsskogs vedkommende handler det utelukkende om kommersielle interesser - man ønsker å tjene penger på naturarven man har fått tillit til å forvalte av det norske folk, og det er liten grunn til å fatte noen lit til eventuelle andre motiver enn rent økonomisk sett fra et samfunnsperspektiv.

I rapporten «Miljøforhold og påvirkninger for rødlisteartene» utgitt av Artsdatabanken, pekes menneskelig påvirkning og arealendring ut som en suveren hovedårsak til at en art havner på rødlista i Norge. Hele 87% av de truede og nær-truede artene, har blitt eller blir påvirket av menneskapte arealendringer i artenes leveområder.

Se forøvrig Statsskogs egen statistikk for skutte ryper etter de første ukene i 2015.
<http://www.mynewsdesk.com/no/statskog/news/rypejakta-saa-langt-i-nordland-og-troms-136244>

Området er også rikt på øvrig dyreliv. I rapporten til Ecofact 474, baserer de biologiske utredningene seg på noen få turer og observasjoner. Jeg mener bilder er mer nyansert enn rapporten gir uttrykk for.

Foruten li- og fjellrype, er dette jakt- leve og oppvekstområde for beskyttede arter som kongeørn, jerv og gaupe. Kongeørna observeres jevnlig på jakt etter både rein og rype. På mine turer i nettopp dette området har jeg personlig ved flere anledninger observert statlig uttak av jerv og helikopterjakt for merking av gaupe. Spor av jerv og gaupe observeres jevnlig i området vinterstid, da både jerv, gaupe (og andre dyr) tendenserer til å følge elva og juvet ned fra fjellformasjonene rundt i jakten etter mat og vann. Jeg har i tillegg observert flere uglearter her, hvor den kanskje mest spesielle er Snøugla.

For meg fremstår den urørte naturen, elva og tilgangen på åpent vann, spesielt i de harde vintermånedene hvor temperaturen i Skibotndalen ofte kan ligge helt ned til -30 grader i lange perioder, som et viktig nøkkel for dyrelivet i det evige samspillet mellom rov- og byttedyr i deres tilværelse her.

Selv om inntaksdammen er planlagt i relativt sett nedre del, er det uunngåelig at aktiviteten vil negativt påvirke dyreliv og naturverdi/opplevelsesverdi. Anleggsveier, massedeposering og vedlikeholdstrafikk vil skape varige habitatendringer lenge etter at selve anleggsfasen er avsluttet, som alene er nok til å forskyve eller varig fortrenge arter som er avhengig av naturlig ro uten menneskelig aktivitet. I rapporten til Ecofact, påpekes også elvas viktige rolle for faunaen i området rundt, som må beskrives som tørt og karrig.

Unikt klima i Troms

Skibotndalen har et spesielt og tørt klima sammenlignet med resten av Troms, som skiller seg fra det typiske våte/vekslende kystklimaet vi har ellers i Troms. Dette er mye av

Skibotndalen tilbyr et unikt klima i Troms, som gir stor opplevelses og naturverdi. Her fra området ved Doggejavri, der Doggejohka har sitt utspring.

grunnen til Skibotndalens store popularitet og store verdi som friluftsområde året rundt for tusenvis av friluftsfolk, jegere, turister eller folk som kun søker rekreasjon. Det er helt vanlig å komme fra regn og vestavær nede ved Storfjorden, for så å se sol fra blå himmel fra Halsebakkene og opp.

For Rovvejohkas del, starter turen opp ofte ved parkeringsplassen ved fossen for mange, enten det er for jakt, bærplukking eller rent friluftsliv, og turen opp går gjerne til de lettgåtte fjellområdene opp langs gamle stier som følger juvet opp langs elva.

Om vinteren sørger ofte iskald innenlandsluft fra Finland og Russland for lange, svært kalde perioder. Det er ikke uvanlig at temperaturen faller ned til -30 i lange perioder.

Basert på mine observasjoner fra andre anlegg i Storfjord (småkraftanlegg) og ellers i fylket, vil eventuell utbygging føre til at vannføringen nedenfor inntaket blir sterkt

reduisert, og med normalen for minstevannføring, kan man med stor sikkerhet anta at elven ned fra inntaket vil fryse helt igjen i perioden desember-mars, og vann vil ikke lenger være tilgjengelig for fugl eller dyr i de normale kriker og kroker nedover langs juvet, der det ofte mulig er å finne åpent vann selv i de kaldeste månedene, hvor tilgangen på rennende åpent vann er en sterkt begrensende livsfaktor i disse mest krevende månedene for dyrelivet.

Konklusjon

Jeg mener at dette er et dårlig prosjekt, som gir svært lav samfunnsverdi målt opp mot hva som går tapt for de mange som bruker Skibotndalen året rundt til friluftsliv, jakt, fiske, sanking, nåtidig og fremtidig turismevirksomhet og ren rekreasjon.

Skibotndalen er i likhet med «kraftpakken» som omsøkes, for meg og mange med meg også en «pakke»: En naturpakke av varierte naturopplevelser, med ulike valg for ulike opplevelser. Med 420kv-utbyggingen som uansett vil skje, og hvis Rovvejohka tillates utbygget, faller en svært viktig komponent i en stor del av nedre Skibotndalen ut, og vi mister enda mer den av naturperlen Skibotndalen er. Kanskje blir rypa borte for alltid i dette området også? Slik den har så mange andre steder. Rovvejohka er unikt, og sumeffekten av 420kv-utbyggingen i umiddelbar og visuell nærhet med dette gjør at vi risikerer at et av våre mest verdifulle naturområder går tapt: Indrefiletten av natur.

Et slikt perspektiv bør man ha på på resten av de omsøkte prosjektene i «kraftpakken» for å forstå naturens sterke betydning for oss som bor og lever her, og som søker oss til alle de omsøkte områdene i Storfjord. Naturen og nærheten til den en essensiell del av tilværelsen, vi bruker alle og ulike deler av den aktivt i våre liv og naturen i de omsøkte områdene er en del av vår identitet, kulturarv og livsgrunnlag. Mister vi mer av den, mister vi av en del av oss selv.

For Rovvejohkas del, skulle likevel en utbygging tillates, ber jeg om at man sterkt vurderer legge sesongbegrensning på produksjonen, slik at normal vannføring kan finne sted i de kaldeste månedene da fugl og dyr trenger vannet mest og kan finne åpent vann uten å måtte forlate dette habitatområdet for godt.

Videre bør inntaket sterkt vurderes flyttet minimum 200 meter ned det planlagte kotepunktet der Doggejohka og Rovvejohka møtes, da akkurat dette området der de to elvene møtes, oppleves for meg som viktig, kanskje spesielt for lirypa og dermed også dets predatorer. Her finner man ofte fugle- og dyrespor i åpninger i juvet der det er å finne rennende, tilgjengelig vann selv i den kritiske kaldeste perioden hvor vann ofte er vanskelig å finne, spesielt for de mindre artene. Videre er dette området et viktig krysningspunkt for både mennesker og dyr, og en inntaksdam her vil oppleves som et skjemmende, fremmed element.

Jeg håper derimot inderlig at forvaltningen sier et endelig og inderlig nei.

